

ПРОГРАМА 2.

ЗМЕНШЕННЯ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ДИСПРОПОРЦІЙ У ЯКОСТІ ЖИТТЯ ТА ПОЛІЦЕНТРИЧНИЙ РОЗВИТОК

Харківська область належить до високоурбанізованих регіонів та відноситься до територій з інтенсивною, переважно промисловою, міською житловою та громадською забудовою з високим та середнім рівнями виробничо-містобудівного освоєння. Харківська область входить до кола регіонів з найбільш високою якістю життя в Україні.

Незважаючи на притаманний всім східним областям України низький рівень народжуваності, Харківська область належить до регіонів з найвищим рівнем демографічного потенціалу в Україні. Її сильними сторонами виступають, зокрема, високий рівень урбанізації території (кількість міського населення регіону майже в 4,2 рази перевищує сільське населення) та міграційна привабливість для молоді.

Однією з найважливіших складових демографічного потенціалу Харківської області є висока забезпеченість закладами освіти, особливо – вищої, – 80 ВНЗ III – IV рівня акредитації, в яких навчається понад 177 тис. студентів. Просторова організація області має низку недоліків, що взаємно підсилюють один одного. Наприклад, це різка моноцентричність системи розселення. В Харкові сконцентровано 53,5% населення області. Харківська область є єдиним регіоном в Україні, де чисельність населення обласного центру в 22 рази перевищує людність другого за величиною населеного пункту (м. Лозова). Також має неоднозначний вплив ексцентричне розташування обласного центру. Місто Харків істотно зміщено на північ відносно геометричного центру регіону. Враховуючи ступінь концентрації в Харкові господарської діяльності та людського капіталу, це позбавляє пояс периферійних районів власних ресурсів розвитку та веде до поступової деградації віддалених від Харкова територій. Моноцентрична модель просторового розвитку Харківської області призводить до неоптимального розподілу надання соціальних послуг по її території з максимальною їх концентрацією в обласному центрі. Відсутній алгоритм знаходження рішень щодо генеральних планів міст, які мають різну просторову структуру, соціально-економічну базу та пріоритетні напрями подальшого розвитку. Таким чином, консервується «центр – периферійна модель», що на рівні ЄС визнана контрпродуктивною. Для подолання цих недоліків просторової організації області, забезпечення 1,5-годинного стандарту доступу населення до комплексу установ обслуговування та формування інвестиційно привабливих точок соціально-економічного зростання має застосовуватися поліцентрична модель.

Хоча Харківська область характеризується нижчими за середній показниками індексу людського розвитку серед регіонів європейських країн-сусідів ЄС, в Україні Харківщина кілька років поспіль займає

позиції лідера. Перше місце регіону забезпечується, передусім, завдяки високим показникам блоків «Освіта» та «Добробут». Не зважаючи на лідерство за даними показниками в Україні, існують певні диспропорції, пов'язані з територіальним розміщенням населення. Саме стимулювання поліцентричного розвитку спрямоване на підтримку метрополізації регіону та подолання територіальних диспропорцій у якості життя.

Пріоритетом регіону є підвищення стандарту доступу населення до комплексу установ обслуговування та формування інвестиційно-привабливих точок соціально-економічного зростання. Програма спрямована на забезпечення позитивної динаміки розвитку всіх сфер регіону, вирівнювання економічних та соціальних диспропорцій, поліцентричний розвиток, створення умов для підвищення якості життя. Реалізація Програми «Зменшення територіальних диспропорцій у якості життя та поліцентричний розвиток» має на меті забезпечити поступові зміни механізму співробітництва територіальних громад, забезпечити принципи узгодженого розвитку урбанізованих зон, підвищити якість водних об'єктів в межах урбанізованих зон шляхом реконструкції та модернізації очисних споруд.

Програма зосереджена на територіальних економічних, соціально-демографічних та інфраструктурних аспектах, які є важливими для забезпечення поліцентричного розвитку та подолання диспропорцій у якості життя за територіальним принципом.